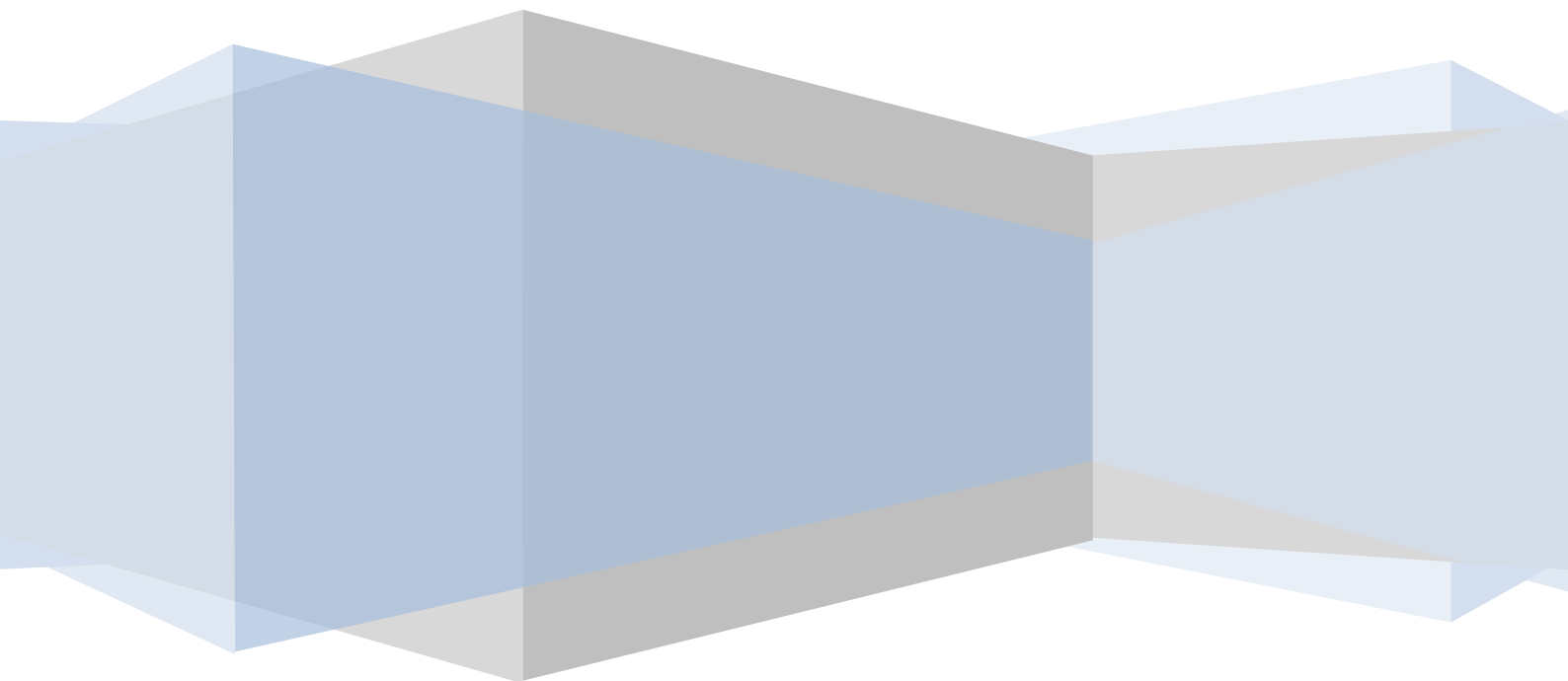

JUVAN KUNTA

KOULU- JA OPISKELU- TERVEYDENHUOLLON TOIMINTASUUNNITELMA 2012 - 2016

hyv. joht.lääk. § 17/2012

SISÄLLYS

1. Johdanto
2. Toimintaa ohjaavat keskeiset säädökset, ohjelmat ja ohjeet
3. Arvot ja toiminnan periaatteet
4. Tavoitteet ja painopisteet
5. Asiakkaat ja resurssit
6. Yhteistyötahot
7. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto terveydenedistäjänä
 - 7.1 Määräaikaistarkastukset
 - 7.2 Sairaanhoido
 - 7.3 Terveyskasvatustunnit
 - 7.4. Moniammatillinen yhteistyö
 - 7.4.1 Terveyskeskuspsykologi koululaisen tukena ja apuna
 - 7.4.2 Terveyskeskuspuheterapeutti lasten tukena ja apuna
8. Hoidon porrastus ja työnjako
9. Kouluyhteisön terveellisyys ja turvallisuus
10. Ammattitaidon ylläpitäminen ja työnohjaus
11. Toiminnan arviointi ja tulevaisuuden näkymät

Liitteet

1. Terveystarkastusten sisältö koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa
2. Ennaltaehkäisevätyö koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa
3. Psyykkisesti oireilevan koululaisen ja nuoren hoitopolku
4. Keskittymättömän lapsen hoitopolku
5. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toimintasuunnitelma

1. JOHDANTO

Käsillä oleva asetuksen (380/2009) mukainen toimintasuunnitelma on laadittu yhteistyössä sosiaali – ja opetustoimen kanssa. Suunnitelma muodostaa yhtenäisen toimintaohjelman neuvolan ja hammashuollon suunnitelmien kanssa.

Juvan kunnassa on viimevuosina panostettu voimakkaasti ennaltaehkäisevään perhetyöhön ja ongelmien varhaiseen tunnistamiseen ja puutumiseen LapsPere ja muiden hankkeiden myötä. Suunnitelmaan on koottu keskeiset käytännön toimintamallit sekä suunnitelmat tarkastusten toteuttamiseksi. Lääkäri tilanteen kohennuttua tulevalle suunnittelukaudelle on pystytty varaamaan erityisesti koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon aiempaa enemmän lääkäriresursseja.

Meneillään oleva Kunta- ja palvelurakenneuudistus saattaa lähivuosina muuttaa paikallisiakin palveluiden järjestämistapoja ja päivitystarvetta suunnitelmaan. Suunnitelman on tarkoitus palvella sekä päättäjiä kokonaiskuvan saamisessa Juvan kunnan lasten- ja nuorten terveydenhuollon palveluista että palvelun toteuttajan sitovana ohjeena siitä, missä laajuudessa ja miten palvelut tulee toteuttaa. Päivitysten yhteydessä suunnitelmaa kehitetään mahdollisimman käytännönläheiseksi ja suunnitelmallista toimintaa palvelevaksi.

Toimintaohjelman hyväksyy Johtava lääkäri ja se viedään tiedoksi Juvan kunnan perusturva lautakunnalle.

2. TOIMINTAA OHJAAVAT KESKEISET SÄÄDÖKSET, OHJELMAT JA OHJEET

Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat vuosittain tehtävät terveystarkastukset, terveysneuvonta, äkillisten sairauksien ja tapaturmien hoito ja terveyden edistäminen sekä oppilaitosten terveydellisten olojen seuranta.

Toimintaa ohjaavat lait, mm.:

- terveydenhuoltolaki
- laki potilaan asemasta ja oikeuksista
- lastensuojelulaki
- perusopetuslaki
- lukiolaki
- laki ammatillisesta koulutuksesta

Toiminnan tukena on erilaisia oppaita ja muuta kirjallisuutta:

- Kouluterveydenhuollon opas (Stakes 2002, oppaita 51)
- Kouluterveydenhuollon laatusuositukset (STM, oppaita 2004:8)

- Opiskeluterveydenhuollon opas (STM, julkaisu 2006:12)
- Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto (STM, julkaisu 2009:20)
- Terveystarkastukset lastenneuvolassa & kouluterveydenhuollossa, Menetelmäkäsikirja (THL opas 14)
- Opiskeluterveys (Duodecim 2011)
- Kouluterveydenhuolto (Duodecim 2002)

Toimintaa ohjaavat mm. seuraava poliittiset ja muut ohjelmat:

- Terveys 2015 – kansanterveysohjelma
- Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma
- Terveiden edistämisen politiikkaohjelma
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste)
- Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma (Mieli 2009)
- JJR Perusturva Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2010-2012

Terveydenhoitajan työhön koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa kuuluu:

- terveystarkastusten tekeminen suunnitelman mukaisesti. Ks. liite 1
- oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraaminen ja edistäminen
- ongelmien tunnistaminen esim. oppimisessa, mielialassa, tunne-elämässä, käyttäytymisessä
- erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten tunnistaminen, hoito ja seuranta yhdessä yhteistyötahojen kanssa
- sairaanhoito, koulussa sairastuneiden oppilaiden ja koulutapaturmien hoito
- ensiapuvalmiuden järjestäminen
- rokotusohjelmasta huolehtiminen
- terveystarkastusoppituntien pitäminen
- koulun ympäristön terveellisuuden valvonta
- lisäksi opiskeluterveydenhuollossa: kutsuntaikäisten ennakoterveystarkastusten tekeminen

3. ARVOT JA TOIMINNAN PERIAATTEET

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon keskeisenä periaatteena on yksilö- ja perhekeskeisyys. Työskentelyn tapahtuessa pääasiassa kouluyhteisössä, tärkeänä arvona on yhteisöllisyys. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa opastetaan oppilasta tekemään omia terveysvalintoja ja näin pyritään ennaltaehkäisemään yleisimpiä kansansairauksia.

4. TAVOITTEET JA PAINOPISTEET

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on terveellisten elämäntapojen edistäminen sekä oppilaan terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Painopisteenä on ongelmien varhainen havaitseminen, tuen tarpeen arviointi ja tarvittavan tuen järjestäminen ja syrjäytymisen ehkäisy yhdessä muiden tahojen kanssa. Suunnitelmakauden painopisteet ja tavoitteet on esitetty liitteessä 5.

5. ASIAKKAAT JA RESURSSIT

STM: n suositus on, että kokopäivätoimisella terveydenhoitajalla on korkeintaan 600 oppilasta.

Juvalla koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa työskentelee 1½ terveydenhoitajaa. Vuoden 2012 koululaismäärät/kouluterveydenhoitaja ovat seuraavat: kokopäiväisellä kouluterveydenhoitajalla on yhteensä 532 asiakasta, joista opiskeluterveydenhuoltoon (lukio 118 kpl, ammattiopisto 93 kpl) kuuluvia on 211 kpl. Loput koostuvat yläasteen (235 kpl), kahden kyläkoulun ja kirkonkylän 6 luokan oppilaista (86 kpl).

Puolipäiväisellä kouluterveydenhoitajalla on jatkumo lastenneuvolasta ala-asteiden kouluterveydenhuoltoon, koululaisia v. 2012 on yhteensä 378 kpl.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle on nimetty yksi koululääkäri, joka työskentelee koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa päivän viikossa.

Kouluterveydenhoitajilla on kouluilla omat toimitilat. Käytössä on nykyaikaiset välineet, potilastietojärjestelmänä on Effica, joka toimii kaikilla kouluilla, myös kyläkouluilla.

6. YHTEISTYÖTAHOT

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa toiminta on moniammatillista. Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat:

- koululääkäri
- terveyskeskuksen vastaanoton henkilökunta
- terveyskeskuspsykologi, puheterapeutti, fysioterapeutti, mielenterveystoimisto koululääkäri
- koulun henkilökunta
- oppilashuoltoryhmä: rehtori, opinto-ohjaaja, koulukuraattori, erityisopettaja, psykologi,
- sosiaalitoimi ja ALVARI-perhetyö
- seurakunta
- nuorisotyö, Rukkanen - työryhmä
- Mks lasten ja nuorisopsykiatrian pkl, lastentautien pkl, lastenneurologian pkl
- kolmas sektori
- THL
- erilaiset hoitoryhmät: kuntoutustyöryhmä, nuorten hoitoryhmä, lasten hoitoryhmä

7. KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTO TERVEYDENEDISTÄJÄNÄ

7.1 Määräaikaistarkastukset ks. liite 1

Asetuksen mukaan terveystarkastus tehdään kouluiässä peruskoulun jokaisella vuosiluokalla. Laaja terveystarkastus tehdään ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla. Laaja-alaiseen terveystarkastukseen osallistuu sekä lääkäri että terveydenhoitaja.

Laajojen tarkastusten välillä terveydenhoitaja suorittaa terveystarkastuksen. Terveystarkastukseen kuuluu aina oppilaan kokonaisvaltainen terveyden ja hyvinvoinnin kartoittaminen, arvio kehityksen ja hyvinvoinnin tasosta ja mahdollisista riskitekijöistä sekä terveysneuvonta. Myös koti- ja kouluolosuhteet sekä oppiminen selvitetään. Liite 1: terveystarkastukset eri luokka-asteilla

7.2. Sairaanhoido

Sairaanhoidon koululla kuuluu äkillisten sairauksien ja tapaturmien hoito ja tarvittaessa jatkohoitoon ohjaus (terveyskeskuksen päivystys). Sairaanhoidon kuuluu myös mielenterveysongelmaisten seuranta ja jatkohoitoon ohjaus.

Yläasteella ja opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitajan luo voi sairaustapauksissa tulla mihin aikaan tahansa ilman ajanvarausta, jos vain terveydenhoitaja on paikalla. Terveydenhoitajan ollessa poissa oppilaat voivat ottaa yhteyttä suoraan terveyskeskuksen päivystykseen tai oman alueen hoitajaan. Koulun henkilökunta opastaa tarvittaessa.

Terveydenhoitaja huolehtii koulujen ensiapuvalmiudesta ja –tarvikkeista ammattiopistoa lukuun ottamatta. Terveydenhoitaja huolehtii lääkekaappien sisällöstä ja tavaroiden tilaamisesta.

7.3. Terveyskasvatustunnit

- Ravitseminen
 - o 4 luokka
 - o Tytöt ja ruoka-, Pojat ja ruoka –lehtiset
- Murrosikä
 - o 4 luokka tytöt ja pojat erikseen
 - o 5 luokka koko luokalle
 - MLL materiaali
- Seksuaalikasvatus
 - o 7 luokka tytöt ja pojat erikseen

- Nuorten terveysresepti

- Päähteet
 - o 5-6 luokka, päihdetapahtuma joka toinen vuosi
- Muut aiheet, esim. ensiapu, tapaturmat koulun pyynnöstä

7.4. Moniammatillinen yhteistyö

Juvan terveyskeskuksessa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa koululääkäri ja -terveydenhoitaja toimivat työparina. Lisäksi terveyskeskuksen sisällä on mahdollista käsitellä erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten asioita moniammatillisissa lasten ja nuorten hoitoryhmissä sekä kuntoutustyöryhmässä.

Eri yhteistyötahojen kanssa järjestetään verkostoneuvotteluita, mm. varhaisten tukitoimien suunnittelemiseksi. Kunnan sisällä yhteistyötahot konsultoivat toisiaan.

7.4.1 . TERVEYSKESKUSPSYKOLOGI KOULULAISEN TUKENA JA APUNA

Tavoitteena on psykologin palvelujen suunnittelu, koordinointi, kehittäminen ja toteuttaminen Juvan kunnassa. Työn tärkeimpinä painopistealueina ovat kehityksellisten- ja oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen, arviointi ja jatkon ohjaaminen, sekä psyykkisten ongelmien varhainen tunnistaminen, arviointi ja hoitaminen. Ennaltaehkäisevä työ sekä tutkimus ja hoito ala-aste ja yläasteikässä sekä aikuistuvien nuorten kohdalla on esitetty liitteessä 2.

Tärkeimpinä työmenetelminä ovat yhteistyötahojen konsultatiivinen tuki, psykologiset tutkimukset (kehitykselliset ja oppimisvalmiuksien arviot), psyykkisen kehityksen arviot, lapsen ja nuoren omat tukikäynnit, vanhempien tukikäynnit sekä pidempikestoinen psykologinen hoito.

7.4.2. TERVEYSKESKUSPUHTERAPEUTTI LASTEN TUKENA JA APUNA

Terveyskeskuspuheterapeutin tehtävänä on puheterapiapalvelujen tuottaminen: suunnittelu, koordinointi, kehittäminen ja toteuttaminen Juvan kunnassa. Palvelut kohdennetaan pääasiallisesti neuvolaikäisille (0 – 6v) lapsille, jolloin jo hyvissä ajoin ennen kouluikää tavoitetaan ne lapset joiden puheen, kielen ja viestinnän kehitys poikkeaa tavanomaisesta. Puheterapeutti tekee puheterapeuttiset arviot toteuttaa puheterapian ja vastaa puheterapiaan liittyvistä tukitoimista (esimerkiksi puhelaitteet ja muut puhetta tukevat ja korvaavat menetelmät).

Lapsiasiakkaan puheterapiaan kuuluu oleellisena osana työskentely vanhempien kanssa. Lasten ja nuorten kuntoutustyöryhmän jäsenenä puheterapeutti osallistuu asiakkaan erikoissairaanhoidon jatkoselvitystarpeen arvioimiseen.

Puheterapeutti toimii alansa asiantuntijana lähityöyhteisössä (terveydenhoitajat, psykologi, lääkärit) sekä muissa sidosryhmissä (lastentarhanopettajat, KELTO ja erityisopettajat). Tärkeimpinä työmenetelminä ovat yhteistyötahojen konsultatiivinen tuki, puheterapeuttiset tutkimukset ja kuntoutustarpeen arviot sekä puheterapeuttinen kuntoutus.

8. HOIDON PORRASTUS JA TYÖNJAKO

Juvan terveystieteiden omia hoitopolkuja ovat:

- koululaisen ja nuoren psyykkisen oireilun selvittely ja hoito Juvalla. Liite 3
- keskittymättömän lapsen/nuoren hoitopolku Juvalla Liite 4

Lisäksi toimintaa ohjaavat alueelliset hoitopolut, joita Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä tätä suunnitelmaa tehtäessä ovat käytössä mm. seuraavat hoitopolut (ks. www.esshp.fi/alueelliset_hoitopolut).

- lasten ja nuorten ADHD-hoitopolku
- diabeteksen hoitoketju
- 0-13-vuotiaiden lasten depressiopolku
- 13-17-vuotiaiden nuorten depressiopolku
- yli 18-vuotiaiden depressiopolku
- lasten lihavuuden alueellinen hoitoketju
- alle 18-vuotiaan syömishäiriöpotilaan hoitopolku
- yli 18 vuotiaan syömishäiriöpotilaan hoitopolku

9. KOULUYHTEISÖN TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUS

Kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan vähintään joka 3 vuosi.

Tarkastuksen kutsuu koolle koulun rehtori tai koulun vastaava johtaja.

Tarkastuksessa ovat mukana koulun edustaja (rehtori, koulun johtaja) terveystarkastaja, kouluterveydenhoitaja, työsuojeluhenkilöstöä (työsuojeluvaltuutettu tai työsuojelupäällikkö) ja työterveyshuollon edustaja (työterveyshoitaja tai -lääkäri).

- terveystarkastajan tehtävänä on seurata terveydensuojelulain mukaisia asioita
- kouluterveydenhoitaja katsoo asioita oppilaan kasvun ja kehityksen näkökulmasta
- työterveyshuollon ja työsuojeluhenkilöstön näkökulma on koulun työntekijöiden hyvinvointi

Tarkastuksesta laaditaan pöytäkirja. Tarkastuksessa esiin nousseiden puutteiden korjaamista seurataan em. tahojen toimesta. Puutteiden korjaaminen on koulun johdon vastuulla.

10. AMMATTITAITOON YLLÄPITO JA TYÖNOHJAUS

Kouluterveydenhoitajat saavat säännöllisesti ryhmätyönohjausta. Työntekijöiden on mahdollista konsultoida toisiaan terveyskeskuksen sisällä asiakasasioissa ja lisäksi työryhmät ovat yksittäisen työntekijän tukena. Lasten- ja nuorisopsykiatrian työntekijöiltä on mahdollista saada konsultaatiota videovälitteisesti kuukausittain ja tarvittaessa erikoissairaanhoidon konsultoidaan puhelimitse. Työntekijän ammattitaitoa ylläpitävät myös työkokoukset, koulutukset ja täydennyskoulutukset.

11. TOIMINNAN ARVIOINTI JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Kouluterveydenhuollon palvelut säilyvät Juven kunnassa, vaikka muutoksia palvelurakenteissa on tulossa. Koululaisten määrä / terveydenhoitaja säilyy suositusten mukaisena. Perheiden ongelmat ovat kuitenkin moninaistumassa ja tarvitaan aikaisempaa enemmän yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Valtakunnan tasolla kouluterveydenhuollon toimintaa arvioidaan kouluterveyskyselyllä, jota seurataan sekä kouluilla että terveystoimissa ja sähköisen hyvinvointikertomuksen osana. Lisäksi Juven kunnassa seurataan ilman peruskoulun päättötodistusta jääneitä, ilman jatkokoulutuspaikkaa jääneitä peruskoulun päättäneitä ja kodin ulkopuolelle sijoitettuja alle 18-vuotiaita lapsia.

Juven kunnassa on alettu hyödyntää sähköistä hyvinvointikertomusta. Tästä tullaan saamaan vertailutietoa muihin kuntiin, Etelä-Savon alueeseen ja koko maahan nähden. Hyvinvointikertomus auttaa tekemään johtopäätöksiä ja tavoitteita koululaisten ja opiskelijoiden terveyden osalta tuleville vuosille.

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos pitää yllä Tea-viisaria. Tällä menetelmällä tutkitaan kunnan terveydenedistämisen aktiivisuutta. Koska koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto on pitkälti terveyden edistämistä, on Tea-viisari yksi keino arvioida kouluterveytyötä. Tea viisarin parempi hyödyntäminen kunnassa on tulevaisuuden haaste.

Terveydenhuollon Effica- tietojärjestelmään sisältyy AvoHilmo- tilastointijärjestelmä, josta saadaan avohoidon sisällöllistä tietoa. Yhdenmukaisen tilastointitavan ja tilastoidun tiedon hyödyntämisen oppiminen on avoterveydenhuollon ml. koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon suunnitelmakauden tavoitteena.

Asiakaskyselyt koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa nousevat mietittäväksi ja toteutettavaksi kuntalaisaktiivisuuden ja osallistumisen lisäämiseksi.

Juven terveyskeskus on mukana Rohto-kehittäjäverkostossa. Osa kehittämistyöstä sivuaa koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoa.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa on mahdollista tehdä omaa pienimuotoista tutkimus- ja kehittämistyötä. Lisäksi on tarkoitus hyödyntää opiskelijoita ja opinnäytetyön tekijöitä esim. asiakaspalautteen kokoamisessa tai kehittämistehtävien tekemisessä.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon toimintasuunnitelma ja tavoitteet on tiivistetty liitteessä 5.

- Ennen tarkastusta:
 - o Aikaa varataan 1 tunti
 - o Terveyskysely vanhemmille
 - o Vanhemmat mukaan tarkastukseen
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - o Perustietojen tarkistus
 - o Mahdollisten sairauksien, vammojen, allergioiden kartoitus. Tarvittaessa tiedotus koululle.
 - o Sukuanamneesi
 - o Hahmotustesti
 - o Kasvun seuranta
 - o Näön (kauko- sekä lähinäkö) tutkiminen, kuulon tutkiminen
 - o Tarvittaessa hemoglobiini, verenpaineen mittaus
- Keskustelun painopisteet
 - o kouluvalmiuteen liittyvät asiat
 - o sosiaaliset taidot
 - o mieliala
 - o ravinto-, uni- ja liikuntatottumukset
 - o koulun alkuun liittyvät käytännön asiat, esim. koulutien turvallisuus
 - o perhetilanne; vavu
- Koululääkärin tarkistus 1. luokan aikana
 - o ryhdin tutkiminen
- Tiedottaminen lapselle ja vanhemmalle kouluterveydenhuollon palveluista
- Tiedottaminen koululle opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömistä ja tärkeistä asioista (perusopetuslaki 41§)
- Pienryhmiin menevistä oppilaista oppilashuollollinen yhteistyöpalaveri esikoulun aikana keväällä
- Lupa vanhemmilta yhteistyöhön opettajan kanssa koulutyöhön liittyvissä asioissa
- Tiedottaminen oppilashuoltoryhmästä
- Koulun tiedote
- Vanhempainvartin kooste kouluterveydenhuoltoon, Opettajan palaute koululääkärintarkastukseen erillisellä lomakkeella vanhempien kautta, Oppilas kouluyhteisössä –lomake.
- Jaettava materiaali: Esikoululaisesta koululaiseksi, Lapsen terveysresepti

2-LUOKKALAISEN TERVEYSTARKASTUS

- Ennen tarkastusta:
 - Aikaa varataan: 30 minuuttia
 - Info luokalle ja terveystarkastuskutsu kotiin oppilaan mukana
 - Yhteistyö opettajan kanssa
 - Vanhemmat voivat tarvittaessa osallistua
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - Perustietojen tarkastus
 - Kasvun seuranta
 - Ryhdin tutkiminen
 - Puberteettikehityksen arviointi
 - Tarvittaessa: näön tutkiminen, kuulon tutkiminen, hemoglobiini, verenpaineen mittaaminen
 - Keskustelun painopisteet:
 - Ravinto: ruokaympyrä, lautasmalli, aamupala
 - Kaveriasiat, koulukiusaaminen, selviytyminen koulussa
 - Oppilaan omat asiat ja huolenaiheet
 - Perhetilanteen kartoitus
- Jaettava materiaali: Ateria-asiaa koululaiselle

3-LUOKKALAISEN TERVEYSTARKASTUS

- Ennen tarkastusta:
 - Aikaa varataan: 30 minuuttia
 - Info luokalle ja terveystarkastuskutsu kotiin oppilaan mukana
 - Terveyskysely vanhemmille
 - Vanhemmat kutsutaan mukaan tarkastukseen
 - Opettajan haastattelu luokan tilanteesta
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - Perustietojen tarkastus
 - Kasvun seuranta
 - Ryhdin tutkiminen, fysioterapeutti tekee
 - Puberteettikehityksen arviointi, murrosiän määrittäminen
 - Tarvittaessa: näön tutkiminen, kuulon tutkiminen, hemoglobiini, verenpaineen mittaaminen
 - Muutokset terveystottumuksissa
 - Keskustelun painopisteet:
 - Ruokavalio
 - Yöuni
 - Ulkoilu
 - Harrastukset
 - Kaverit
 - Koulussa selviytyminen, oppiminen
 - Mieliala
 - Käyttäytyminen
 - Pelit / internet / tv
 - Henkilökohtainen hygienia
 - Päihteiden käytön ennaltaehkäisy
- Jaettava materiaali: Em. teemoihin liittyvää materiaalia

4-LUOKKALAISEN TERVEYSTARKASTUS

- Ennen tarkastusta:
 - Aikaa varataan 30 minuuttia
 - Info luokalle ja terveystarkastuskutsu kotiin oppilaan mukana
 - Vanhemmat voivat tarvittaessa osallistua
 - Yhteistyö opettajan kanssa
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - Perustietojen tarkastus
 - Kasvun seuranta
 - Keskustelun painopisteet:
 - Oppiminen, mahdolliset oppimisvaikeudet
- Terveystietotunnit: ravintotunti koko luokalle, tunti murrosiästä tytöille ja pojille erikseen

5-LUOKKALAISEN TERVEYSTARKASTUS (laaja-alainen)

- Ennen tarkastusta:
 - Aikaa varataan: 1 tunti
 - Info luokalle ja terveystarkastuskutsu kotiin oppilaan mukana
 - Terveyskysely oppilaalle ja huoltajille
 - Vanhemmat kutsutaan mukaan tarkastukseen
 - Ennen tarkastusta opettajan haastattelu luokkatilanteesta
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - Terveyskyselyn läpikäyminen
 - Perustietojen tarkistus
 - Kasvun seuranta
 - Puberteettikehityksen arviointi, murrosiän määrittäminen
 - Näön tutkiminen, kuulon tutkiminen, verenpaineen mittaus
 - Tarvittaessa hemoglobiini
 - Terveystottumukset
 - Keskustelun painopisteet:
 - Ruoka-valio, ateriaritmi
 - Liikunta, lepo
 - Harrastukset
 - Henkilökohtainen hygienia
 - Murrosiän muutokset
 - Mieliala
 - Vuorovaikutussuhteet koulussa
 - Suhtautuminen vanhempiin
 - Ihmissuhteet vapaa-aikana
 - Päihde- ja huumeaineet, suhtautuminen niihin, käyttö?
 - Pelaaminen / internet / tv
- Koululääkärin tarkistus myöhemmin lukuvuoden aikana
 - ryhdin tutkiminen
- Terveystietotunti: murrosikä
- Mikäli vanhemmat eivät ole mukana tarkistuksessa, palaute tarkastuksesta kotiin
- Ennaltaehkäisevä mielenterveystyö / vanhempainilta?
- Jaettava materiaali: MLL Nuoruus kirjanen, Tytöt ja ruoka / Pojat ja ruoka – lehtinen

6-LUOKKALAISEN TERVEYSTARKASTUS

- Ennen tarkastusta
 - Aikaa varataan: 30 minuuttia
 - Info luokalle ja terveystarkastuskutsu kotiin oppilaan mukana
 - Vanhemmat kutsutaan mukaan tarkastukseen / vanhemmilta palaute
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - Perustietojen tarkastus
 - Kasvun seuranta
 - Puberteettikehityksen arviointi
 - Ryhdin tutkiminen
 - Tarvittaessa: näön tutkiminen, kuulon tutkiminen, hemoglobiini, verenpaineen mittaus
 - Keskustelun painopisteet:
 - Päihteet / terveys
 - Itsenäistyminen, murrosiän psyykkinen kehitys
 - Yläasteelle siirtyminen
- Päihdeinfo koko ikäluokalle eri toimijoiden kautta, esim. Sampolessa

7-LUOKKALAISEN TERVEYSTARKASTUS

- Ennen tarkastusta:
 - o Osallistuminen 7. leirille (terveydenhoitajalla oma rasti)
 - o Osallistuminen vanhempainiltaan
 - o Koululle tulleiden terveystietojen läpikäyminen.
 - o Info luokalle, kutsu kirjallisena kotiin, huoltajilta palaute
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - o Perustietojen tarkistus
 - o Mahdollisten sairauksien, vammojen, allergioiden kartoitus. Tarvittaessa tiedotus koululle.
 - o Kasvun seuranta
 - o Puberteettikehityksen arviointi
 - o Ryhdin tutkiminen
 - o Tarvittaessa: näön tutkiminen, kuulon tutkiminen, hemoglobiini, verenpaineen mittaaminen, mielialakysely (BDI-13), nuorten päihdemittari (ADSUME)
 - o Keskustelun painopisteet:
 - uudessa koulussa, ryhmässä selviäminen, koulutyöstä selviäminen
 - sosiaaliset taidot koulussa, kotona
 - harrastukset, mielenkiinnon kohteet
 - arkirythmi: ruokailu, lepo, liikkuminen
 - perhetilanne
 - kannustaminen päihteettömyyteen, onko Smoke Free –kilpailussa?
 - tarvittaessa seurustelu, ehkäisy
- Tunti luokalle: seksuaaliterveyskasvatus

8-LUOKKALAISEN TERVEYSTARKASTUS (laaja-alainen)

- Ennen tarkastusta:
 - o Info luokalle, kutsu kirjallisena kotiin
 - o Terveyskysely oppilaalle ja huoltajille
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - o Perustietojen tarkistus
 - o Mahdollisten sairauksien, vammojen, allergioiden, koettujen vaivojen kartoitus, vaikuttavatko ammatinvalintaan? Onko tarvetta jatkoselvittelyihin?
 - o Kasvun seuranta
 - o Puberteettikehityksen arviointi
 - o Mielialakysely (BDI-13), nuorten päihdemittari (ADSUME)
 - o Näön ja värinäön tutkiminen, kuulon tutkiminen, verenpaineen mittaust, hemoglobiini
 - o Keskustelun painopisteet:
 - terveystarkastuksen vastaukset
 - päihteet
 - arkirytmi: ruokailu, lepo, liikkuminen
 - kaveri- ja perhesuhteet
 - seurustelu, ehkäisy, tarv. ohjaaminen e-neuvolaan
 - jatko-opinnot
 - o dtap-rokote
- Koululääkärin tarkistus myöhemmin lukuvuoden aikana
 - o nuorison terveystodistus
 - o ryhdin tutkiminen

9-LUOKKALAISEN TERVEYSTARKASTUS

- Ennen tarkastusta:
 - o Kutsu kirjallisena
- Terveystarkastuksen sisältö:
 - o Perustietojen tarkistus
 - o Kasvun seuranta
 - o Puberteettikehityksen arviointi
 - o Rokotusten tarkistaminen, rokotuskortin antaminen
 - o Tarvittaessa: näön tutkiminen, kuulon tutkiminen, verenpaineen mittaaminen, hemoglobiini
 - o Tarvittaessa: mielialakysely (BDI-13), nuorten päihdemittari (ADSUME), muutokset edelliseen vuoteen
 - o Jatko-opinnot, tarvitseeko joustavaa valintaa varten lääkärin lausuntoa, tutkimuksia erikoissairaanhoidossa, psykologilla tms.
 - o Keskustelun painopisteet:
 - Terveystottumukset, muutokset aiempaan verrattuna
 - Päähteet
 - Tulevaisuuden suunnitelmat, aikuistuminen, itsenäistyminen
 - Seurustelu, ehkäisy

OPIKELIJAN 1. VUODEN TERVEYSTARKASTUS

- Ennen tarkastusta:

- Info luokalle, kutsu kirjallisena

- Terveystarkastuksen sisältö:

- Perustietojen tarkistus
- Kasvun seuranta
- Tarvittaessa puberteettikehityksen arviointi
- Näön tutkiminen, kuulon tutkiminen, verenpaineen mittaus, hemoglobiini (voi myös katsoa tarpeen mukaan, huomioidaan milloin kutsuntatarkastukset)
- Mahdollisten sairauksien, vammojen, allergioiden, koettujen vaivojen kartoitus
- Mielialakysely (BDI-13 tai BDI-2), nuorten päihdemittari (ADSUME) tai AUDIT täysi-ikäisille
- Keskustelun painopisteet:
 - terveystarkastuksen vastaukset
 - opiskelussa selviäminen
 - mielenterveyden hoitaminen
 - kaveri- ja perhesuhteet
 - harrastukset
 - päihteet
 - elämäntilanne

ENNALTAEHKÄISEVÄ TYÖ

LIITE 2

Koulujen ja kouluth:n konsultatiivinen tuki
(psykologi)

Vanhempainillat
(psykologi)

Vanhempainillat
(psykologi)

Oppilashuoltotyö
(psykologi)

Oppilashuoltotyö
(psykologi)

Lukion oppilashuoltotyö tarvittaessa
(psykologi)

Koulujen vanhempainillat
(psykologi)

ALA-ASTEIKÄ

YLÄASTEIKÄ

AIKUISTUVAT NUORET

Oppimisvaikeustutkimukset
(psykologi)

Oppimisvaikeustutkimukset
(psykologi)

Tutkimustarpeen arvio ja jatsoon
ohjaaminen (psykologi)

Koululaisen psyykinen oireilu
[koululaisen polku](#)

Nuoren psyykinen oireilu
[nuoren polku](#)

Aikuistuvan nuoren psyykinen oireilu

Vanhemmuuden tukeminen
(psykologi arvioi tuen tarvetta yhdessä th:n
ja vanhempien kanssa)

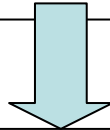
Nuoren psykologinen hoito ja tukikäynnit
(psykologi, ostopalveluna lasten ja nuorten
psykoterapeutti)

Aikuistuvan nuoren psykologinen hoito ja
tukikäynnit
(psykologi, ostopalveluna lasten ja nuorten
psykoterapeutti)

Koululaisen psykologinen hoito ja tukikäynnit,
hoitoon liittyvä vanhempainohjaus (psykologi,
ostopalveluna lasten ja nuorten psykoterapeutti)

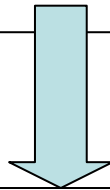
TUTKIMUS JA HOITO

Huoli koululaisen psyykkisestä oireilusta (lapsi, vanhemmat, kouluth, opettaja, OHR, kuraattori)

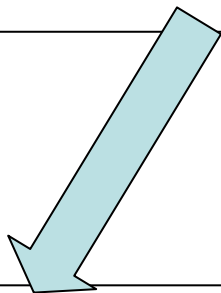

Kouluterveydenhoitaja (lääkäri) selvittää

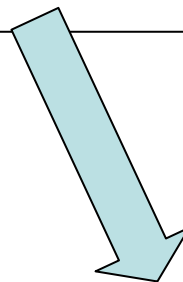
- ikää vastaava kehitysvaihe (fyys. ja psyyk.)
- perhetilanne, ihmissuhteet
- koulunkäynti
- lapsesta / itsestä huolehtiminen
- itsetuhoinen käytös
- oireet ja niiden kesto

Neuvottelu: koululainen, vanhemmat, kouluth, psykologi, koululääkäri (tarvittaessa opettaja ja kuraattori)

Ei hoitoa,
seurannasta ja
tukitoimista
sovitaan

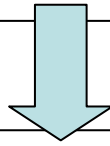
Tarpeen mukaan

- Psyykkisen oireilun
jatkoselvittely (psykologi ja
lääkäri)
- Lähete erikoissairaanhoidon
- Hoitosuunnitelma
perusterveydenhuollossa

NUOREN PSYKKINEN OIREILU

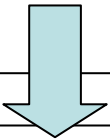
T
Y
Ö
R
Y
H
M
Ä
/
V
I
D
E
O
K
O
N
S
U
L
T
A
T
I
O

Huoli nuoren psyykkisestä oireilusta (nuori, vanhemmat, kaverit, opettaja, kouluterveydenhoitaja)

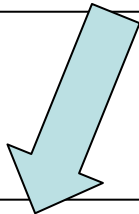

Kouluterveydenhoitaja (lääkäri) selvittää

- ikää vastaava kehitysvaihe (fyys. ja psyyk.)
- perhetilanne, ihmissuhteet
- koulunkäynti
- itsestä huolehtiminen
- päihteiden käyttö
- itsetuhoinen käytös
- oireet ja niiden kesto

Neuvottelu: nuori, vanhemmat, kouluth, psykologi (kuraattori mukaan, jos on pinnausta, kiusaamista, päihteitä tai lastensuojelullisia asioita)

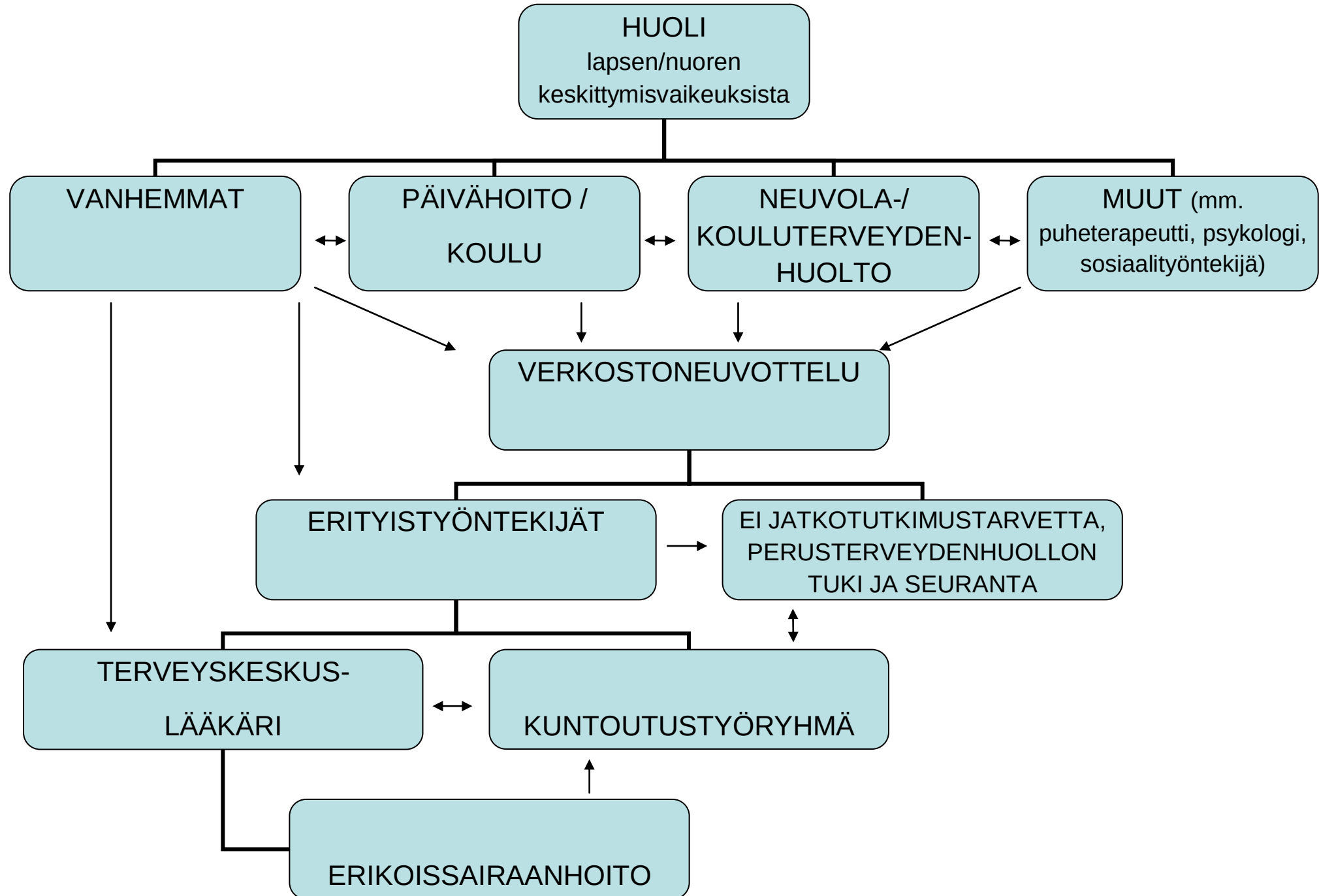

Ei hoitoa,
seurannasta ja
tukitoimista
sovitaan

Tarpeen mukaan

- Psyykkisen oireilun
jatkoselvittely (psykologi ja
lääkäri)
- Lähetä erikoissairaanhoidon
- Hoitosuunnitelma
perusterveydenhuollossa

Neuvola- ja kouluterveydenhuolto

- terveydenhoitajan määräaikaistarkastukset (vuosittain) ja lapsen kehityshistoria
- lääkärintarkastukset (4-6 vko, 8 kk, 18 kk, 4 v. sekä luokat 1, 4 ja 8)
- fysioterapeutin arvio lapsen karkeamotorisista taidoista (5 v.)
-

Verkostoneuvottelu

Lapsen/nuoren keskittymisvaikeuksien kartoittaminen alkaa tavallisimmin verkostoneuvottelussa:

- perheen kokonaistilanteen arvio: arjen sujuminen, vanhempien jaksaminen, pitkäaikaiset ristiriidat tai muut lapselle stressiä aiheuttavat tekijät, kasvatuskäytännöt, päihteet, väkivalta
- lapsen/nuoren oireet päivähoidossa/koulussa: sosiaaliset taidot, arjesta selviytyminen, yhteistyökyky, joustavuus muutoksissa, tuntityöskentely ja oppiminen
- tarvittavien tukitoimien suunnitteleminen: mm. perheen arjen ohjaaminen, päiväkodin/koulun rakenteelliset/toiminnalliset tukitoimet, tarvittaessa sosiaalitoimen tuki
- jatkotutkimustarpeen määrittely ja seurannasta sopiminen

Erityistyöntekijät

- terveyskeskuspsykologi: arvio lapsen/nuoren kehityshistoriasta, perhetilanteesta ja vuorovaikutuksesta, kognitiivisen peruskyvykkyyden ja sosioemotionaalisen kehityksen arvio
- puheterapeutti: arvio lapsen kommunikaatiosta, puheen ja kielen ymmärtämisestä ja ilmaisusta
-

Ei jatkotutkimustarvetta, perusterveydenhuollon tuki ja seuranta

- verkostoneuvottelu säännöllisesti tilanteen seuraamiseksi ja tukitoimien riittävyden arvioimiseksi
- normaali neuvola- ja kouluterveydenhuollon seuranta sekä tarvittaessa tiennetyt käynnit terveydenhoitajan vastaanotolla

- terveyskeskuspsykologi: oppilashuoltotyö ja tukitoimien suunnittelu yhdessä päivähoidon/koulun kanssa, tarvittavat psykologin lausunnot, tarvittaessa kasvatuksellinen ohjaus ja tukikeskustelut vanhemmille sekä lapsen ja vanhempien vuorovaikutuksen tukeminen
- puheterapeutti: tarvittaessa yksilöllinen puheterapia, perheen ja lapsen kanssa työskentelevien ohjaaminen lapsen puheen ja kielen kehityksen turvaamiseksi arjessa
- fysioterapeutti: tarvittaessa allasterapia
- perheen ohjaaminen sosiaalitoimen palveluihin

Terveyskeskuslääkäri

- arvio lapsen/nuoren oireista ja niiden kehityksestä, lapsen/nuoren, perheen ja suvun anamnestiset tiedot, perusneurologinen tutkimus, tarvittavat erotusdiagnostiset tutkimukset
- tarvittaessa lähete erikoissairaanhoidon

Kuntoutustyöryhmä

- terveyskeskuksen kuntoutustyöryhmään kuuluvat neuvola- ja kouluterveydenhoitajat, puheterapeutti, terveyskeskuspsykologi ja terveyskeskuslääkäri sekä fysioterapeutti
- kuntoutustyöryhmä on yksittäisen työntekijän tukena arvioimassa lapsen/nuoren tilannetta, suunnittelemassa terveydenhuollon tukitoimia ja vastaamassa niiden jatkoseurannasta
- tarvittaessa erikoissairaanhoidon konsultointi

KOULU- JA OPISKELIJATERVEYDENHUOLLON TOIMINTASUUNNITELMA 2012 – 2016

LIITE 5

Työryhmä: terveydenhoitaja Hanna Ahonen, terveydenhoitaja Terttu Keronen, avohoidon esimies Pirkko Kietäväinen, psykologi Marika Häggman, puheterapeutti Outi Mäki

STRATEGIA	TAVOITE	TOIMENPIDE	AIKATAULU	VASTUUTAHO	ARVIOINTI
Ennaltaehkäisy / Terveysten edistäminen	Vuorovaikutustilanteiden (oppilas+th) kehittäminen - ongelmien tunnistaminen - ennaltaehkäisy - varhainen puuttuminen - toiminnan ja työmenetelmien kehittäminen - osallisuuden ja aktiivisuuden lisääminen	Koulutus Toimintasuunnitelman mukainen toiminta Määräaikaistarkastukset Laajat terveystarkastukset Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa	2012-2016	Kouluth + avohoidon esimies	Kehityskeskustelu vuosittain Täydennyskoulutus-tilasto vuosittain Kouluterveyskysely Avo-Hilmo-tilastot Tea-viisari Hyvinvointikertomus
Syrjäytymisen ennaltaehkäisy	Tunnistaa oppilaat, joilla on vaara syrjäytyä	Toimintamallien luominen yhdessä muiden toimijoiden kanssa - oppilas-huoltotratagia - päihdetratagia - hankkeet	2013-2014	Oppilashuoltotyöryhmä ja Kuntatason moniammatillinen työryhmä (vrt oppimisen ja koulukäynnin tuki ja oppilashuolto esi- ja perusopetuksessa-suunnitelma) Rehtori, koulun johtaja Kouluterveydenhoitaja Psykologi Kuraattori Oppilaan ohjaaja Erityisopetuksen koordinaattori Nuorisotoimen edustaja	Valtuustokausittain Hyvinvointikertomuksen osana